

Bestuursverslag 2020

Voorwoord

2020 is in vele opzichten geen jaar gebleken zoals voorgaande jaren voor het Nationaal Glasmuseum. De Coronapandemie en het onverwacht vertrek van de directeur bestuurder leken een zware wissel te trekken op de organisatie. De medewerkers en vrijwilligers zijn er ondanks de moeilijke omstandigheden en met veel inzet en improvisatievermogen in geslaagd het jaar met een positief gevoel af te sluiten. In de maanden dat het museum en de glasblazerij met inachtneming van de Coronamaatregelen geopend waren voor het publiek heeft het museum nog boven verwachting veel bezoekers kunnen ontvangen, waarbij ook nieuwe bezoekersgroepen kennis konden maken met ons bijzondere erfgoed en het inspirerende ambacht van het glasblazen. Mede dankzij het ruimhartige steunpakket van de overheid en gerichte kostenbeheersing heeft het museum net als de voorgaande jaren, het jaar kunnen afsluiten met een positief exploitatieresultaat.

De medewerkers en de Raad van Toezicht hebben veel inzet en aandacht gegeven aan het verbeteren en optimaliseren van de interne communicatie en bedrijfsprocessen. Tegelijkertijd is een extern onderzoek uitgevoerd naar de besturing en organisatie, om daarmee richting te geven aan de te ontwikkelen beleidsstrategie voor de korte, middellange- en lange termijn en inzicht te krijgen in mogelijke verbeteringen en verdere professionalisering van de museumorganisatie. Daarnaast is er gewerkt aan het herstel van vertrouwen in het museum. De vele directiewisselingen en wisseling bij de toezichthouders hebben de afgelopen jaren niet bijgedragen aan een consistent en in alle opzichten goed controleerbaar museumbeleid en de uitvoering daarvan. Dit heeft bijgedragen aan het ontstaan van een onvoldoend ontwikkelde bestuurlijke communicatiestrategie richting de stakeholders OCW en gemeente Vijfheerenlanden. In 2020 is de samenwerking en overleg met gemeente en ministerie geïntensiveerd en geoptimaliseerd. Met de aanstelling van een nieuwe directeur en de ingezette koers in het verder professionaliseren en verbeteren van de museumorganisatie en de bedrijfsprocessen zal het museum slagvaardig en vernieuwend zijn koers kunnen bepalen.

Leerdam, maart 2021

Tijs van Ruiten
Waarnemend Directeur
Voorzitter Raad van Toezicht

Inleiding

Verbeterplan

Bij het jaarlijkse monitorgesprek met OCW van 22 augustus 2019 heeft het museum de opdracht gekregen van OCW om een verbeterplan op te stellen, omdat het museum op dat moment niet in staat leek haar wettelijke taak naar behoren uit te voeren. Het verbeterplan was gericht op de verbetering van de bedrijfsprocessen en de financiële positie van het museum. Afgesproken is dit plan voor eind november op te leveren. Het verbeterplan is op 2 december bij het ministerie ingeleverd. Dit verbeterplan gaf OCW onvoldoende vertrouwen en was niet ver genoeg uitgewerkt met meetbare afspraken. Per brief van 21 februari 2020 heeft OCW gevraagd het verbeterplan voor 1 april verder uit werken met meetbare maatregelen en hier nadrukkelijk de gemeente Vijfheerenlanden bij te betrekken, gezien de belangrijke rol die de gemeente speelt bij de schuldenpositie van het museum. Eind maart is het definitieve verbeterplan bij het OCW ingeleverd. Het museum rapporteert elke twee maanden naar het ministerie over de vorderingen.

Vertrek directeur

In maart heeft de directeur bestuurder aangegeven haar dienstverband per medio mei te willen beëindigen. Zij vond zichzelf niet de juiste persoon om de noodzakelijke veranderingen en maatregelen die waren voortgekomen uit het opgestelde verbeterplan door te voeren. Na het plotselinge vertrek van de directeur heeft de RvT besloten niet direct een nieuwe directeur bestuurder te werven, maar eerst een extern onderzoek in te stellen naar de besturing en organisatie van het museum. De snelle wisseling van directies en leden van de RvT in de afgelopen tien jaar, is ongewenst en een van de redenen om een onderzoek te starten. Vanuit de RvT hebben de heer Van Ruiten, voorzitter en de heer Kars als onbezoldigd waarnemers het bestuur tijdelijk op zich genomen.

Na het gereedkomen van het BMC rapport, waarin aanbevelingen en een profielschets voor een nieuwe directeur bestuurder was opgenomen, is de werving van een directeur direct gestart. Op 17 mei 2021 begint mevrouw G. Jacobs als directeur bestuurder van het Glasmuseum.

Onderzoek BMC en onderzoek bedrijfsprocessen

Het onverwachte vertrek van de directeur bestuurder en de resultaten van het opgestelde verbeterplan waren voor de RvT aanleiding een onderzoek te starten naar de besturing, organisatie en het functioneren van het museum. Onderzoeksbureau BMC uit Amersfoort heeft vanaf mei 2020 het onderzoek uitgevoerd. Voor het onderzoek heeft BMC gesprekken gevoerd binnen de organisatie en met een aantal externe stakeholders, waaronder OCW en de gemeente Vijfheerenlanden. Eind december is het rapport aan de RvT opgeleverd. De aanbevelingen en conclusies worden in het voorjaar van 2021 binnen de organisatie en met eerder genoemde stakeholders besproken en op basis van de uitkomst van de gesprekken, geïmplementeerd. Daarbij worden ook de maatregelen van het eerder genoemde verbeterplan meegenomen.

Daarnaast heeft de RvT opdracht gegeven een rapport en beschrijving te laten opstellen voor het specifiek verbeteren van de administratieve processen rond de administratieve organisatie en de interne beheersing. Dit, om de eerder in het accountantsverslag gerapporteerde leemten op dit gebied, te kunnen verbeteren. De aanbevelingen uit dit rapport hebben geleid tot fundamentele aanpassingen in de organisatie en registratie van de financiële processen en geven een nauwkeurig inzicht in de financiële prestaties van de activiteiten en daarmee een transparante en meer optimale interne beheersing.

De beide onderzoeken en het verbeterplan hebben in het verslagjaar al geleid tot structurele verbeteringen waar het gaat om de positie van ZZP'ers, de organisatie en interne communicatie, het voorbereiden en implementeren van een pensioenregeling, collectiebeheer en een transparante opzet van de bedrijfsprocessen en een meer intensieve en constructieve relatie met de stakeholders.

Visie en doelstellingen

Visie en doelstellingen

Onze missie en visie is dat wij willen bijdragen aan een stabiele en avontuurlijke toekomst van het glas in een (inter)nationale context ofwel een 'broedplaats van idealen'. Wij richten ons daarbij niet alleen op het verleden, het behoud en de presentatie van dat wat achter ons ligt, maar stellen in belangrijke mate de toekomst van het glas centraal. Vernieuwing en ontwikkeling zijn essentieel om het glas te kunnen plaatsen in een hedendaagse context.

Omdat in de glasindustrie de ruimte voor artistieke en technische experimenten sterk is afgenomen, is het van groot belang dat wij zorg dragen voor ontwikkeling en vernieuwing, dat wij willen stimuleren en presenteren. Geschiedenis inspireert en biedt houvast, maar het museum dient vooral de relatie te zoeken met wat mensen nú bezighoudt, en vergezichten te bieden voor de toekomst.

Onze missie maakt het Nationaal Glasmuseum sterk onderscheidend van andere musea die modern en hedendaags glas tentoonstellen. Waar mogelijk proberen wij als netwerkmuseum verbinding tot stand te brengen. Verbinding tussen verleden, heden en toekomst; tussen glas, vormgeving en kunst; tussen ambacht, creatie en productie en tussen kennis, presentatie en educatie. Aan onze missie geven wij invulling door middel van de onderstaande vier beleidsdoelstellingen:

- **De Schatkamer**
Wij laten de gehele glascollectie (inclusief de Rijkscollectie) permanent zien in het Transparant Depot of op zaal. Door dit unieke museale concept laten wij het depot een bijzonder 'huwelijk' aangaan met zowel de historische als de hedendaagse projecten en tentoonstellingen. Stabiliteit en avontuur komen hier samen. Wij bieden een platform en ontwikkelruimte aan beeldend kunstenaars en vormgevers en stimuleren cross-overs van glas met andere kunsten.
- **Het Glaslab**
Wij laten de Glasblazerij functioneren als een werkplaats en broedplaats waar kunstenaars en ontwerpers in vrijheid kunnen experimenteren en produceren. Wat vandaag immers een experiment is, kan morgen een nieuw product of museumobject zijn.
- **Het Kenniscentrum**
Wij ontsluiten een grote collectie van circa 73.000 objecten via de Digitale Collectie Nederland. Wij waren in 2006 het eerste museum dat zijn volledige collectie van glas, ontwerpen, boeken, folders en catalogi toonde via internet. Onze ambitie voor de toekomst is om de collectie uit te breiden en in toenemende mate de context van de objecten te tonen, door deze te verbinden met andere voorwerpen uit onze collectie. Het Kenniscentrum groeit continu maar komt nooit af!
- **Het Verhaal**
Wij leggen idealen bloot en stimuleren ontwikkeling, door het verzorgen van educatieprogramma's die niet alleen maar gericht zijn op scholen of glas. Wij willen daarmee bijdragen aan overdracht en verbinding. Bijvoorbeeld door het verzorgen van educatieve programma's over cultuur in brede zin binnen de eigen regio, het deelnemen aan publieksactiviteiten met betrekking tot glas, vormgeving of de kunsten en het verzorgen van rondleidingen en workshops.

Financiële resultaten en financiële positie

Exploitatierkening 2020

Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Eigen inkomsten:			
Kaartverkoop en overige publieksinkomsten	325.595	630.350	623.868
Sponsorinkomsten	-	23.100	12.500
Overige directe inkomsten	-	-	-
Indirecte inkomsten	2.867	-	-
Inkomsten van particulieren en vrienden	-	7.100	21.589
Inkomsten van bedrijven	-	-	-
Inkomsten van private fondsen	15.328	-	116.428
Inkomsten van goede doelenloterijen	-	-	-
	343.790	653.450	752.796
Subsidies:			
OCW: Culturele basisinfrastructuur	319.081	312.664	312.664
OCW: Erfgoedwet: huisvesting	56.536	55.619	55.619
OCW: Erfgoedwet: collectiebeheer	112.467	109.134	109.134
OCW: aanvullende ondersteuning COVID-19 (RAOCC)	379.300	-	-
Gemeente Leerdam structureel	62.016	62.000	62.016
Structurele publieke subsidie overig	-	-	-
Incidentele publieke subsidies	170.709	210.000	202.457
	1.100.109	749.417	741.890
Totale baten	1.443.899	1.402.867	1.494.686
Lasten:			
Personeelslasten	656.484	715.863	672.770
Huisvestingslasten	110.068	174.173	166.872
Afschrijvingen	66.020	66.999	70.008
Aankopen	6.078	-	3.639
Overige lasten	363.629	414.401	533.771
Totale lasten	1.202.279	1.371.436	1.447.060
Saldo uit gewone bedrijfsvoering:	241.620	31.431	47.626
Overig:			
Saldo rentebaten/-lasten	(29.040)	(29.364)	(30.826)
Mutaties aankoopfonds	0	0	0
Exploitatieresultaat:	212.580	2.067	16.800

Toelichting op financiële resultaten 2020

De exploitatie is afgesloten met een positief resultaat. Dit positief resultaat wordt op onderstaande wijze bestemd voor benodigde investeringen en eventuele toekomstige tegenvallende situaties.

Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Bestemmingsreserves	15.640	-	-39.647
Algemene reserve	203.142	-	77.836
Bestemmingsfonds	-6.202	-	-21.389
	212.580	-	16.800

Begroting 2021

Op basis van Meerjarenbegroting 2021-2024 in het kader Regeling beheer rijkscollectie subsidiering museale instellingen.

Omschrijving	Begroting 2020
Eigen inkomsten:	
Kaartverkoop	328.125
Overige publieksinkomsten	316.625
Sponsorinkomsten	12.500
Overige directe inkomsten	0
Indirecte inkomsten	0
Inkomsten van particulieren en vrienden	0
Inkomsten van bedrijven	0
Inkomsten van private fondsen	120.000
Inkomsten van goede doelenloterijen	0
	657.250
Subsidies:	
OCW: Publieksactiviteiten	322.212
OCW: Collectiebeheer	112.467
OCW: Huisvesting	56.536
OCW: Niet zijnde publiek, collectiebeheer en huisvesting	202.500
Gemeente Leerdam structureel	107.000
Structurele publieke subsidie overig	0
Incidentele publieke subsidies	95.000
	895.715
Totale baten	1.552.965
Lasten:	
Publieksactiviteitenlasten	1.124.129
Huisvestingslasten	117.027
Collectielasten	121.600
Totale lasten	1.547.446
Saldo uit gewone bedrijfsvoering:	5.519

Ontbreken goedkeurende controle verklaring

Bij de jaarrekening 2020 ontbreekt een goedkeurende verklaring. De reden hiervoor ligt in het niet tijdig kunnen doorvoeren van alle maatregelen uit het verbeterplan rond de administratieve processen en interne beheersing. Omdat het definitieve verbeterplan eind maart werd opgeleverd, is het niet mogelijk om de toen doorgevoerde maatregelen rond functiescheiding en bedrijfsprocessen met terugwerkende kracht vanaf 1 januari voor het hele verslagjaar te laten gelden. Met ingang van 1 januari 2021 zijn alle maatregelen geïmplementeerd.

Activiteiten, educatie en informatieoverdracht

Wegens de sluiting van het museum van 13 maart tot en met 3 juni is de geplande voorjaarsprogrammering doorgeschoven en zijn tentoonstellingen uit 2019 verlengd tot najaar 2020. Mede van invloed op deze beslissing was het feit dat pas na aankondiging van het aflopen van de lockdown de glasblazerij weer in werking kon worden gesteld – een proces van enkele weken. Voor een aantal van de exposities was nog een groot aantal werkdagen in de glasblazerij benodigd.

Museum

Gestart in 2019:

Gerrit Rietveld Academie 50 jaar (23 november 2019 t/m 27 september 2020)

De glasafdeling van de Gerrit Rietveld Academie bestond in 2019 50 jaar. Deze glasopleiding was de eerste in Europa en is nog steeds een van de belangrijkste glasopleidingen ter wereld. Een toonaangevende opleiding die grote namen heeft voortgebracht. De 'Rietvelders', zowel docenten als alumni, zijn goed vertegenwoordigd in de deelcollectie studioglas die het Nationaal Glasmuseum in de loop der jaren heeft opgebouwd. Het museum zet vanwege het 50-jarig bestaan 50 objecten in de schijnwerpers. Alle achtergrondinformatie over de objecten én kunstenaars is terug te vinden op twee iPads in de zaal. Deze tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door Stichting Modern Glas. Op 23 november, waren Simsa Cho en Nicoleta Auersberg, alumni van de Gerrit Rietveld Academie, uitgenodigd te komen werken in de glasblazerij.

Meydam in Kleur - 100 jaar Meydam (23 november 2019 t/m 27 september 2020)

Honderd jaar geleden werd geboren Floris Meydam (1919-2011). Zijn glasontwerpen kenmerken zich door het streven naar perfectie in vorm en kleur. Dat zie je in zijn gehele oeuvre, zowel in zijn Unica en Serica, als in zijn vlakglas en industriële vormgeving. Floris Meydam heeft met zijn brede oeuvre een bepalende rol gespeeld in de vormgeving van glas in Nederland.

STOKROOSSTIPENDIUM Koos Buster - De wachtkamer van Roos Bustek (23 november 2019 t/m 27 september 2020)

Roos Bustek is een alter ego van kunstenaar Koos Buster (1991). Roos Bustek is een cultuurminnende vrouw. Ze reist graag. Ze draagt vaak een broche. Haar wachtkamer is een installatie met verschillende producten op ware grootte, ze hebben een vervreemdend effect vanwege de eigenzinnige combinatie van glas en keramiek. Koos Buster werkt regelmatig in keramiek, maar nog niet eerder in glas. Hij werd in mei 2019 geselecteerd voor het twaalfde Stokroos Glasstipendium en sleepte daarmee een residency in de glasblazerij en een expositie in het Nationaal Glasmuseum in de wacht. Met een wachtkamer als resultaat.

Nieuwe tentoonstellingen en presentaties in 2020:

Donkere camera's- Michiel van Bakel (5 juli - 25 oktober)

Het Nationaal Glasmuseum in Leerdam was in de zomer van 2020 een bijzondere optische ervaring in de museumtuin rijker. Beeldend kunstenaar Michiel van Bakel ontwierp een levensgrote camera obscura en diverse experimenten met glazen camerabehuisingen en verschillende vormen van glazen lenzen.

Michiel van Bakel (Deurne, 1966) richt zich in zijn werk voornamelijk op video, film en multimedia-installaties. Voor deze tentoonstelling verdiepte hij zich in de rol van glas - als hulpmiddel- voor de reconstructie van de werkelijkheid als technisch vernuft van de oude meesters. Samen met glasblazer Geir Nustad onderzocht hij de optische eigenschappen van glas, en of er lens-achtige objecten in de Glasblazerij van het Nationaal Glasmuseum ontworpen konden worden om deze techniek na te bootsen. Volgens theorieën van bijvoorbeeld David Hockney gebruikten schilders al rond 1430 lenzen en spiegels en konden zij middels de camera obscura tot een verbluffend 'fotografisch' realisme komen. Van Bakel experimenteert met materiaal en techniek om met de optische eigenschappen van glas onze zintuigen te verrassen. In de camera obscura ontstaan door middel van gekleurde 'waterlenzen' - gevuld met water uit de Linge- geprojecteerde beelden van de

buitenwereld. Hiernaast presenteert Van Bakel enkele andere experimenten van glazen 'dooscamera's' in twee naastgelegen tuinkassen.

Koekje erbij? - De koekdoos van Jacques Boon (28 augustus 2020 – 15 augustus 2021)

Een van de beroemdste en best verkochte ontwerpen van de Glasfabriek Leerdam is koekjesdoos VS4053. Deze is ontworpen in 1934 door Jacques Boon (1899-1949) en meer dan 50 jaar in productie geweest: tot ver in de jaren '80 van de 20ste eeuw! Heel veel Nederlanders kennen deze koekjesdoos uit hun jeugd waaruit zij één koekje aangeboden kregen bij de koffie of thee. De koekjesdoos was een enorm verkoopsucces en is een prachtig ontwerp. In een presentatie in het kader van 'De kracht van onze Nederlandse collecties' (ondersteund door Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation) wordt een variatie aan uitvoeringen van deze koekdoos met ontwerptekeningen, rip-offs in aardewerk en versies met huisvlijt deksels getoond. De koekdoos staat ook symbool voor een sociale geschiedenis. In de loop van de tentoonstelling gaan we op zoek naar herinneringen aan die koekjesdoos in de ouderlijke huizen van mensen.

'Back to the jungle!' - Eibert Draisma (11 oktober 2020 – 15 augustus 2021)

Ontwerper en uitvinder Eibert Draisma heeft voor de tentoonstelling 'Back to the jungle!' flink geëxperimenteerd met glas en fysica met als doel het ontwikkelen van een eigentijdse jungle, gevormd door glazen wezens en planten gebaseerd op natuurwetten. Deze junglebewoners kunnen alleen leven en werken dankzij fysische grootheden als zwaartekracht, luchtdruk, beweging en veerkracht.

De junglebewoners uiten zich door middel van geluid, licht en/of beweging en zullen worden gecombineerd met andere materialen. Er zijn geluidsbeesten, lichtbeesten, planten en andere objecten die in deze jungle vertoeven. Het is geen nabootsing van een échte jungle, maar een sprookjesjungle gebaseerd op Draisma's liefde en passie voor uitvinden, ontwerpen, fysische verschijnselen en het werken met glas: een jungle in de vorm van een Wunderkammer.

Als laagdrempelige "familietentoonstelling" lag de focus in de najaarsprogrammering op 'Back to the jungle!'. Wegens lockdown tussen 5 en 18 november 2020 en de huidige lockdown met ingang 15 december 2020 wordt deze tentoonstelling verlengd tot en met 15 augustus 2021.

Cochius en de architecten - Brieven van Frank Lloyd Wright, De Bazel en Berlage (11 oktober 2020 – 15 augustus 2021)

De bevoegde en ambitieuze fabrieksdirecteur Marijn Cochius (1874-1938) bestuurde de Glasfabriek Leerdam van 1912 tot 1933 en veranderde het Nederlandse glaslandschap. Hij nodigde kunstenaars en architecten uit voor moderne, vernieuwende ontwerpen. Het waren niet de minsten. Nederlandse architecten zoals Karel de Bazel en H.P. Berlage, maar ook de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright. Ze deelden de droom van Cochius om goed ontworpen en betaalbaar glaswerk te ontwerpen voor een groot publiek. Er werden prachtige ontwerpen gemaakt. Enkele design klassiekers zelfs. Toch lukte niet alles wat Cochius en zijn architecten aanraakten...

Deze tentoonstelling is een weerslag van een archiefonderzoek van de conservator. De correspondentie tussen de fabrieksdirecteur en de architecten laat zien hoe Cochius zijn netwerk inzette, hoe hij de Verenigde Staten probeerde te veroveren en hoe het soms bij een experiment bleef.

Wegens lockdown tussen 5 en 18 november 2020 en de huidige lockdown met ingang 15 december 2020 wordt deze tentoonstelling verlengd tot en met 15 augustus 2021 en aangevuld met een tentoonstelling over de vazen van De Bazel vanaf heropening in voorjaar 2021.

Bernardine de Neeve Prijs - Ambacht als aanjager van vernieuwing (6 november 2020 – 14 maart 2021)

Voor de 9e keer organiseerde de Vereniging Vrienden van Modern Glas de 'Bernardine de Neeve Prijs' voor kunstenaars die werken met glas. Elf geselecteerde kunstenaars toonden hun werk in museum en museumtuin: Ellen Brouwers, Anne Buscher, Paul Funcken, Carl van Hees, Krista Israel, Sanja Medic, Barbara Nanning, Judith

Roux, Jenny Ritzenhoff, Nataliya Vladychko en Elke van Werde. Tijdens de tentoonstelling heeft de jury drie genomineerden gekozen die nieuw werk zullen maken en dit in september 2021 te presenteren in Museum JAN in Amstelveen.

Deze presentatie zou oorspronkelijk plaatsvinden tijdens de jaarlijkse Glas en Keramiek Beurs in Leerdam. Bij het afgelasten van deze beurs heeft het Nationaal Glasmuseum alternatief ruimte aangeboden aan de Vereniging.

Glasblazerij

De Glasblazerij is onlosmakelijk aan het museum verbonden. Het is een plek waar 6 dagen per week publieksdemonstraties worden gegeven en toelichting wordt gegeven over het ambacht en de geschiedenis ervan. Het is ook een creatief laboratorium en dat wordt steeds beter gezien door de creatieve markt.

Kort volgend op de aankondiging van lockdown vanaf 13 maart 2020 is besloten de oven uit te schakelen om hiermee te besparen op de aanzienlijke stookkosten. Pas na aankondiging van heropening van de musea en publieksattracties kon de oven weer in bedrijf worden gesteld – wegens het langzaam opstoken een proces van enkele weken.

Voorafgaande aan de heropening volgden verschillende glasblazers op 29 en 30 juni 2020 een inspirerende workshop door “Corona vrij glasblazen” in Glasblazerij De Oude Horn door Yvon Trossèl, met tips & tricks om zelfstandig (grotere) objecten te maken

De bijzondere synergie tussen glasblazerij en museum is in 2020 opnieuw bewezen met de samenwerking tussen de glasblazers en kunstenaars Michiel van Bakel en Eibert Draisma ten behoeve van bovengenoemde tentoonstellingen.

Ook andere kunstenaars en ontwerpers wisten hun weg te vinden naar de Glasblazerij om de samenwerking tussen kunst en ambacht uit te werken Enkele toonaangevende voorbeelden hiervan zijn: ontwerpster Christien Meindertsma die - na eerdere kennismakingen met glas in de glasblazerij - een lamp ontworpen in de vorm van een glasbel op een koperen pijp (als ‘Bulb Bullée’ vernoemd naar meester Glasblazer Gert Bullée), Ontwerpersduo Studio TrulyTruly dat glazen bijzettafels liet uitvoeren voor Leolux en modeontwerper Bas Kosters die glazen pylons liet uitvoeren voor de tentoonstelling ‘Refresh Amsterdam’ in het Amsterdam Museum.

Mede als gevolg van de grote impact van de Corona crisis op het moederbedrijf (Royal Delft Group) van het kleine handwerkbedrijf Royal Leerdam Crystal is de productielocatie in de oude glasfabriek opgehouden te bestaan. Vanuit een gedeelde oorsprong – zowel het handwerkbedrijf als het museum komen voort uit de ‘Glasfabriek Leerdam’ – heeft de glasblazerij de mogelijkheid tot samenwerking verkend en een eerste resultaat hiervan is dat in de glasblazerij in 2021 twee gelimiteerde oplages van “oranjevaasjes” – een traditie sinds 1927 – zullen worden vervaardigd voor Royal Leerdam Crystal.

Van 18 tot en met 22 augustus 2020 vond in de glasblazerij een masterclass plaats van de Italiaanse meester Glasblazer Davide Fuin. Voor de glasblazers was dit een unieke kans om kennis te maken met de Venetiaanse stijl en het maken van dunwandige gobletterie. Het bezoek was tevens van groot belang voor het besef dat ‘Leerdam’ niet zozeer (meer) kan opkijken naar andere Europese glascentra als voorbeeld, aangezien problemen rondom het verdwijnen van handwerkbedrijven overal in Europa in gelijke mate spelen – getuige Davide Fuin in Venetië minstens zo ingrijpend.

De Gemeente Vijfheerenlanden heeft in erkenning van het feit dat het ambacht onder druk staat via een structurele subsidie een werkgroep in het leven geroepen die activiteiten ontplooid voor behoud van het ambacht en professionalisering van de glasblazers in de breedste zin van het woord. Deze ‘Leerdam Glass Academy’ – bestaande uit vertegenwoordigers van het Nationaal Glasmuseum, Gemeente Vijfheerenlanden en Stichting De Kunstplaats Vijfheerenlanden - heeft in 2020 naast bovengenoemde workshop en masterclass onder meer een ontwerpwedstrijd voor glasblazers uitgeschreven en belangrijke bijdragen gedaan aan onderdelen van het project ‘Het Fopglas’ dat in 2021 zal resulteren in een tentoonstelling en publicatie.

Wegens het tweemaal uitstellen van de 'Salone di Mobile' (Milaan) in 2020 kon de eerder geplande profilering op het flankerende 'Masterly - Dutch Pavilion' helaas geen doorgang vinden en is dit uitgesteld naar najaar 2021.

Het project 'Het Fopglas' – waarvan een belangrijke component het onderzoek naar en vastleggen van het maakproces van historische glazen – is onderdeel van een breder streven naar het doorontwikkelen van de glasblazerij tot 'centre of excellence' dat mede ondersteund wordt door het Mondriaanfonds. In 2021 en 2022 zal dit - met naar verwachting beter omstandigheden voor de mogelijkheid tot internationale uitwisseling – verder vorm krijgen.

Educatie en onderwijs

Educatie

Onder educatie verstaan we alle activiteiten in het museum en de glasblazerij die bijdragen aan een verbredende en verdiepende blik op glas, regelmatig toegespitst op specifieke doelgroepen. Het onderwijs bedienen is hierbinnen van groot belang. Vanaf 2018 is er structureel elke vakantie een activiteiten aanbod en zijn tijdens tentoonstellingen lezingen en voordrachten gepland. Ons doel is de nieuwsgierigheid van bezoekers te prikkelen, interactie te zoeken en bezoekers anders te laten kijken naar glas. *Art Based Learning* wordt ingezet via de volgende methodes: *Visible thinking in the museum* en *Visual Thinking Strategies*. Het beter kijken, dieper denken wordt daarbij aangesproken. Waar mogelijk wordt dit in onze projecten en activiteiten toegepast.

In 2020 hebben geen activiteiten in groepsvorm (workshops, rondleidingen etc.) plaatsgevonden.

De uitbreiding van de educatie-activiteiten in combinatie met de verdere professionalisering in cultuureducatie in het onderwijs heeft geleid tot een punt waarop geconcludeerd moet worden dat in de komende jaren extra aandacht voor het doorontwikkelen van de educatie – o.m. door inzet van hierop specifiek

Onderwijs

Cultuureducatie met Kwaliteit – Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Het Nationaal Glasmuseum was tot einde 2020 penvoerder voor CmK in de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden. De uitvoering van Cultuureducatie met Kwaliteit heeft in 2019 mooie resultaten opgeleverd. Scholen gaan alsmear actiever aan de slag met cultuureducatie. Dit blijkt met name uit het volgen van intensievere trainingen door hele teams en leerkrachten individueel, zoals een teamtraining 'Procesgerichte didactiek'.

De ontwikkeling van Spoorzoekers, de erfgoedleerlijn voor het primair onderwijs van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, dat ondersteund is door de gemeente, scholen en het Fonds voor Cultuurparticipatie wordt op dit moment gelanceerd en zal stapsgewijs uitgerold te worden over de regio.

Schoolgebonden activiteiten

Culturele Ankers is een programma ontwikkeld door SamenDoen en het Nationaal Glasmuseum voor de basisscholen in Leerdam. Het is een project voor alle basisscholen in Leerdam waarin de leerling stapsgewijs leert over Glasstad Leerdam. Het is een creatieve leerlijn uitgezet voor alle groepen (1 t/m 8) binnen de basisschool met het medium glas als kapstok. In 2020 is gestart met harmonisatie van diverse programma's in de steden en kernen die sinds 2019 de gemeente Vijfheerenlanden vormen. Daarmee zal het aanbod minder lokaal gericht worden maar tegelijkertijd een groter gebied aangesproken kunnen worden om te leren over 'glas' als belangrijke component in de nieuwe gemeente.

Hoger en universitair onderwijs

Glas is een moeilijk materiaal om mee kennis te maken. Dat gold niet alleen voor externe ontwerpers van vroeger maak ook voor de hedendaagse ontwerpers en kunstenaars. Het Nationaal Glasmuseum zet er op in dat studenten aan academies al tijdens hun studie eens met het materiaal glas kunnen werken.

In het studiejaar 2020/2021 is aan een groep studenten aan de Design Academy Eindhoven gevraagd een lentebloemvaas(je) te ontwerpen. Zij mochten zich laten inspireren op de vormgeving van De Bazel en bij voorkeur moesten zij ontwerpen maken die in een (zelfgemaakte) mal konden worden geblazen. De dertig studenten van de 'Minor Ceramics' hebben tussen november 2020 en januari 2021 de gelegenheid gekregen de vaas te realiseren in de glasblazerij. De studenten werden daarbij begeleid door tutor Job Meihuizen en meesterglasblazer Gert Bullée.

Een vergelijkbare samenwerking bestaat tussen de AKI (Enschede) en de glasblazerij van het Nationaal Glasmuseum. Ook de studenten van deze opleiding hebben op basis zelf vervaardigde mallen hun ontwerp kunnen laten uitvoeren.

Een verdere verkenning van de samenwerking met deze en andere opleidingen zal in de komende jaren hopelijk kunnen leiden tot structurele samenwerking en opname in het curriculum

Marketing en communicatie en publiek

Hoofddoelgroepen

Omdat het grootste deel van het publiek van het Nationaal Glasmuseum uit Nederlandse bezoekers bestaat, wordt een belangrijk deel van de promotionele activiteiten bewust gericht op de binnenlandse museumbezoeker.

A. Recreanten

Dagrecreanten, zowel passanten (fietsers en wandelaars) als groepen die via georganiseerde (dag)reizen ons en de glasstad Leerdam bezoeken, vaak met een arrangement.

B. Cultureel geïnteresseerden

Kunst- en cultuurminnende personen. Ook de echte glas- en designliefhebbers en -verzamelaars.

C. Onderwijs groepen

Leerlingen van het lager en voortgezet onderwijs die deelnemen aan een onderwijsprogramma. Maar ook cursisten glasblazen en amateurs die bij ons een activiteit bezoeken en studenten van het (kunst)vakonderwijs die we via diverse opleidingen bereiken.

D. Families

Gezinnen of kinderen met (groot)ouders en verzorgers.

E. Leerdammers en regiobewoners

We zullen meer betekenisvolle activiteiten voor de eigen gemeenschappen moeten organiseren, met en door hen, om een betere binding te krijgen. Hierdoor zal men zijn omgeving, de geschiedenis en verhalen herkennen in de activiteiten van het NGM.

In 2020 hebben – mede op basis van de richtlijnen van de Museumvereniging in de protocollen voor heropening - geen workshops en arrangementen plaatsgevonden.

Communicatie middelen

Het museum zet een mix in van communicatiemiddelen: persberichten, nieuwsbrieven, flyers, posters, advertenties, social media promotions, acties en arrangementen.

Promotionele samenwerkingen en acties

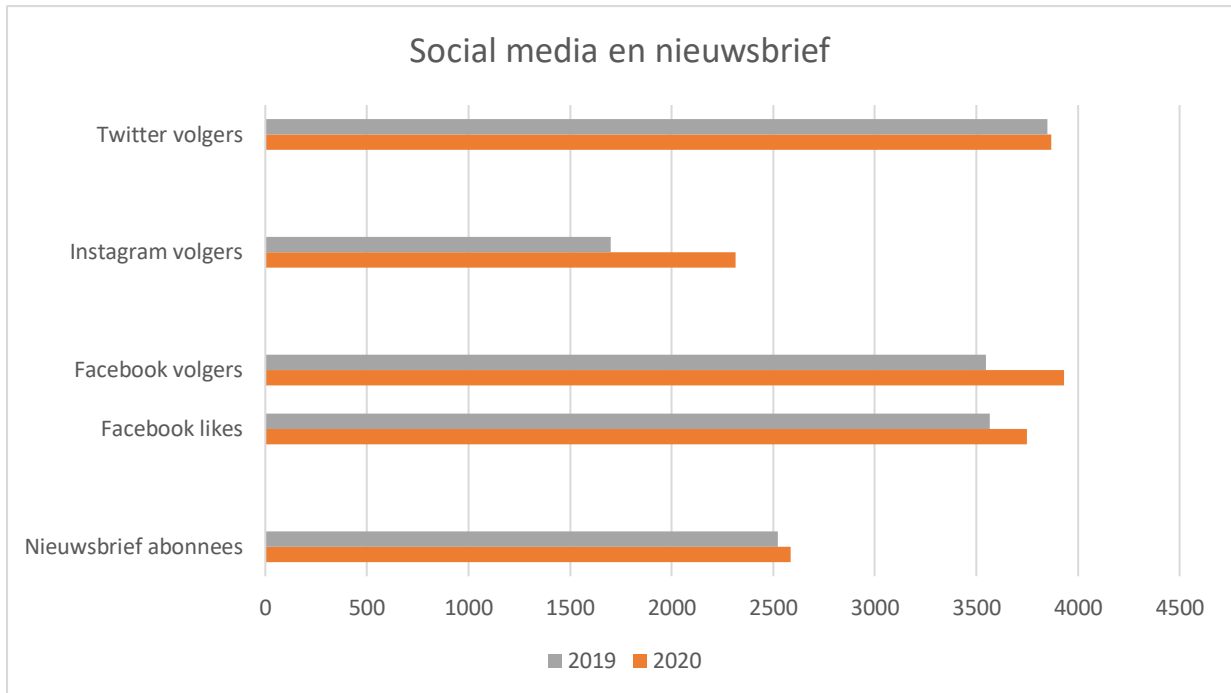
In 2020 werd intensief samengewerkt met diverse partijen marketingpartijen, w.o. LeerdamGlasstad.nl voor de stadsmarketing, het samenwerkingsverband 'Tussen Lek en Linge' voor de gebiedsmarketing, Visit Utrecht Region en Het Groene Hart van Holland. In 2020 is veel materiaal opgenomen om in 2021 in te zetten in een campagne gericht op 'Hollandse ambachten' van Visit Utrecht Region, waarin de glasblazerij een prominente plaats inneemt.

Het museum is lid van de Nederlandse Museumvereniging en neemt deel aan de Museumkaart de gezamenlijk promotie via o.m. de platformen van www.museum.nl.

In 2020 hebben vanwege de onzekerheid over openstelling slechts in zeer beperkte mate promotionele kortingsacties plaatsgevonden.

Online Communicatie

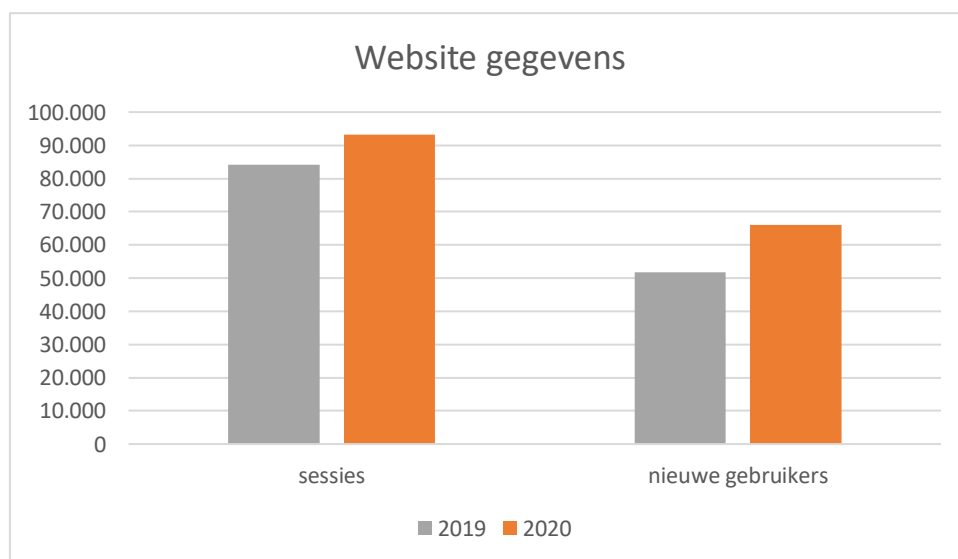
In lijn met de algemene ontwikkeling in social media is met name groei in aantal volgers ontstaan bij Instagram. Belangrijker nog hierbij is de constatering dat het gemiddelde bereik per bericht op Facebook meer dan verdubbeld is van 332 naar 833 als gevolg van zowel kwaliteit van de berichten als continuïteit en actualiteit, zichtbaar in een verhoging van het aantal reacties, opmerkingen en deelacties van 9 naar 35 gemiddeld per bericht

Website 2020

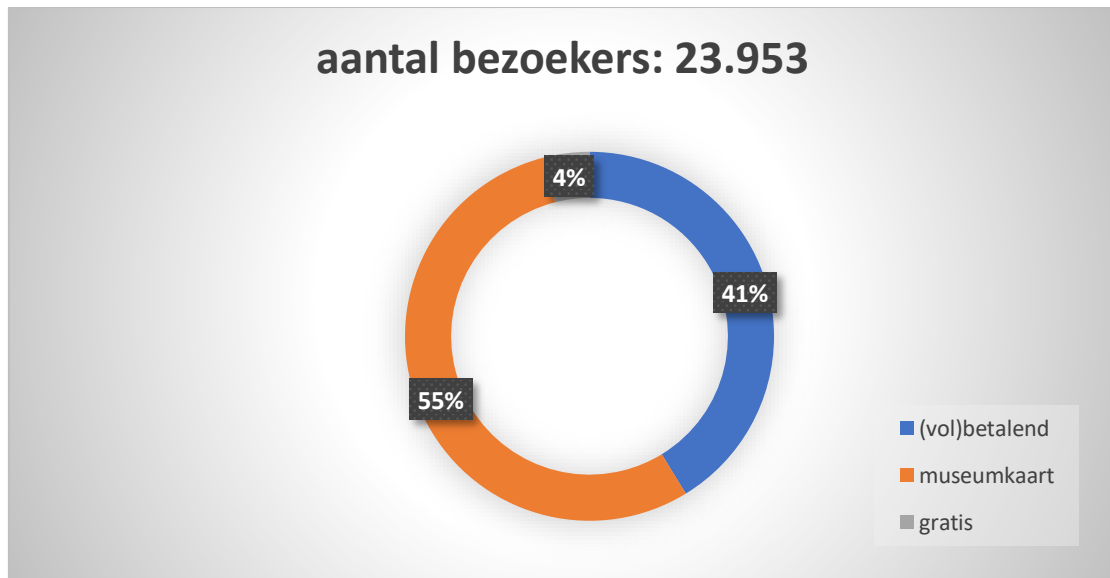
In 2020 zijn 66.036 nieuwe gebruikers van de website geregistreerd. Dit aantal ligt aanzienlijk hoger dan in 2019 (51.725). Het verkeer vertoont een veel grilliger beeld met periodes buiten de diverse lockdowns waarin aanzienlijke pieken zijn te zien die het gevolg zijn van :

- Hoger binnenlands toerisme. Met name in de zomerperiode registreerde zowel het museum als de gebiedsmarketing organisatie een aanzienlijk hoger binnenlands en regionaal toerisme.
- Herhaalbezoek door doorlopende aanpassingen in openstelling, programmering en bezoekersvoorwaarden.
- Reserveringsverplichting. De verplichting om te reserveren voor museumbezoek heeft – hoewel de daadwerkelijk reservering op een externe plek plaatsvond – meer verkeer in de richting van de website getrokken.

Bezoekersaantallen Nationaal Glasmuseum

Als gevolg van de getroffen maatregelen door de overheid in verband met de wereldwijde uitbraak van COVID-19 was Stichting Nationaal Glasmuseum genoodzaakt tot sluiting van het museum en de glasblazerij. In totaal was het museum 16 weken gesloten en de glasblazerij 20 weken. Daarnaast is het museum 25 weken beperkt toegankelijk geweest en de glasblazerij 20 weken.

Van de 13.115 museumkaarthouders zijn 1.411 kinderen. In het museum komen iets meer museumkaarthouders (7.109 in totaal (6520 volwassenen + 589 kinderen)) dan in de glasblazerij (6.006 in totaal (5184 volwassenen + 822 kinderen)).

Gratis bezoekers zijn o.m. genodigden aan openingen en evenementen, relaties, journalisten, leden van de Vereniging Rembrandt en ICOM etc..

Bezoekerswaardering Nationaal Glasmuseum

Na een continu publieksonderzoek in 2019 dat een waardering van het Nationaal Glasmuseum (museum en glasblazerij) van gemiddeld een 8+ opleverde is wegens de wisselende dienstverlening in 2020 geen publieksonderzoek uitgevoerd. In 2021 zal het publieksonderzoek in de vorm van een verkenning van de Customer Journey Experience uitgevoerd worden.

Herkomst bezoekers

Bij de entree worden de bezoekers naar hun plaats van herkomst gevraagd. Volgens de opgaven komt het overgrote deel uit met name de provincies Utrecht, Gelderland, Zuid-Holland en Noord-Holland.

Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Tentoonstellingen:			
Aantal tijdelijke tentoonstellingen	4	x	4
Aantal bezoekers:			
Reguliere bezoekers	23.953	56.000	56.921
Leerlingen primair onderwijs	21.273	50.000	51.147
Leerlingen voortgezet onderwijs	1.167	3.000	2.623
Leerlingen mbo en hbo onderwijs	832	1.500	1.387
Leerlingen mbo en hbo onderwijs	681	1.500	1.134
Samenstelling bezoekers:			
Aantal gratis bezoeken	23.953	56.000	56.921
Aantal betaalde bezoeken	1.038	4.000	3.967
Aantal betaalde bezoeken	22.915	52.000	52.954
Website:			
Aantal bezoeken website*	93.307	85.000	84.195
Aantal unieke bezoekers website	66.036	55.000	51.725
Overige activiteiten:			
Aantal schoolgeb. activiteiten primair onderwijs	2	2	2
Aantal leerlingen primair onderwijs	146	1250	1.049
Aantal schoolgeb. activiteiten voortgezet onderwijs	0	1	1
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	0	250	223
Aantal schoolgeb. activiteiten mbo en hbo onderwijs	0	2	2
Aantal leerlingen mbo en hbo onderwijs	0	100	80

* In eerdere rapportages werd als kengetal hier het aantal bezoekers in plaats van bezoeken (sessies) vermeld. In het overzicht is dit gecorrigeerd met ook het juiste aantal sessies in 2019 om zodanig de juiste vergelijking te kunnen maken

Collectie en kennisdeling waaronder reflectie op planmatig beleid voor het beheer

Collectiebeleid

Het algemene verwervingsbeleid richt zich meer op de verhoging van de kwaliteit van de collectie dan op een kwantitatieve uitbreiding. De aandacht gaat vooral uit naar verbetering van de onderlinge samenhang van de diverse deelcollecties. Het museum ontvangt regelmatig verschillende schenkingen die delen van de collectie aanzienlijk versterken. De wens is ook om enkele deelcollecties uit te dunnen. Daarnaast is

Collectiebehoud- en beheer

In 2019 is een aangepast plan opgesteld en gedeeld met de erfgoedinspectie. Daartoe is een externe conservator ingehuurd. Via een visuele controle (objecten in Memorix vergeleken met de foto's van de collectie in de vitrines) worden objecten toegewezen aan een standplaats. In 2020 is het aantal mensen dat meewerkt aan deze registratie uitgebreid waardoor met meer zekerheid afgestevend kan worden op een volledige standplaatsregistratie eind 2021.

In 2020 is een door de Gemeente Vijfheerenlanden beschikbaar gestelde verdieping van een leegstaand kantoorpand in gebruik genomen als extern depot en in de loop van het jaar is een aanzienlijke deel van de objecten die zich niet in de vaste vitrines van het Transparant Depot in het museum bevinden, overgebracht naar dit externe depot. In het externe depot vindt registratie plaats van bestaande collectie en door schenking of aankoop verkregen objecten.

Om deze logistieke operatie op twee locaties in goede banen te leiden is een collectiebeheerder aangesteld die in principe geen andere taken heeft dan gerelateerd aan behoud en beheer van de collectie. De collectiebeheerder is in 2020 aangevangen met zowel de actualisering van het Collectieplan als nieuwe plannen met betrekking tot Collectiehulpverlening. Daarnaast heeft de collectiebeheerder een start gemaakt met het ontwikkelen van beleid rondom monitoring van bewaarcondities.

Eerdere zorgen met betrekking tot zgn. 'Glasziekte' zijn inmiddels genuanceerd en doordat steekproeven hebben laten zien dat slechts een zeer beperkt aantal objecten is aangetroffen waarvan de glasmassa kwalificeert als 'instabiel' en dus in combinatie met instabiliteit van het klimaat mogelijk (verder) aangetast kan worden. In bredere zin is in 2020 een start gemaakt met het vastleggen van de klimaatcondities door het plaatsen van dataloggers. Om in de toekomst betere condities te kunnen waarborgen voor bruiklenen van (antiek) glas dat wellicht eerder van klimaatschommelingen heeft te lijden, is aanzet gegeven tot een investeringsplan voor duurzame en geklimatiseerde vitrines.

Uitgaande bruiklenen

Voor de tentoonstelling 'Moord en brand' van Bas van Beek in het Kunstmuseum in Den Haag (19 december 2020 t/m 24 mei 2021 (*inmiddels: 21 april 2021 t/m 24 oktober 2021*)) heeft het museum in bruikleen afgestaan een aantal werken van Bas van Beek en van H.P. Berlage en K.P.C. de Bazel.

Kennisdeling

Onder aanvoering van het Rijksmuseum is een intensievere samenwerking van de musea met een glascollectie en eventuele andere kennisinstellingen en verenigingen tot stand gekomen. Het Nationaal Glasmuseum is vanzelfsprekend een actieve partner in de kennisuitwisseling en de voorbereiding van een glas symposium in voorjaar 2022.

Taxatiedagen in de Glasblazerij

In 2020 heeft in de Glasblazerij slechts 1 taxatiedag kunnen plaatsvinden door beëdigd taxateur Marcel Brouwer en conservator H el ene Besançon. Bij gebrek aan mogelijkheden om de geplande overige taxatiedagen door te laten gaan zijn naar vermogen informatieaanvragen per e-mail beantwoord.

SAMENWERKINGEN

In het kader van de thematisering rondom '75 jaar vrijheid' heeft het museum in de Museumweek (20 t/m 26 april 2020) in samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht een videoreportage gemaakt over de 'Vrijheidsvaas'(1945) van A.D. Copier. De vaas figureerde ook prominent in TV commercials van de Museumvereniging tijdens de Museumweek.

Op 7 juni 2020 kondigde Paleis Soestdijk de duurzame samenwerking aan die met het Nationaal Glasmuseum en het Nederlands Zilvermuseum uit Schoonhoven is beklonken. Na de restauratie van het paleis (2023) worden de 19de-eeuwse glas- en zilverkamers, gelegen in het souterrain van het paleis, uitgaande van de collecties van deze musea, weer gevuld met eigentijdse Nederlandse ontwerpen van glas en zilver.

Gebouwen en onderhoud waaronder reflectie op de MIOP

Een volledig meerjarig onderhoudsplan ontbrak tot op heden. Het museum heeft tot nu toe gewerkt met een meerjaren onderhoud schilderplan. Dit plan is onvoldoende uitgewerkt om de bouwkundige- en onderhoudsstaat van de museale gebouwen, die in eigendom zijn, goed te monitoren en de daarmee samenhangende risico's te ondervangen. Het museum heeft opdracht gegeven aan Helix Advies om een volledige MJOP (Meerjaren Onderhoudsplan) en MJOB (meerjaren onderhoudsbegroting), met een looptijd van 30 jaar, voor alle gebouwdelen -zowel exterieur als interieur en installaties - te laten opstellen. Dit wordt in april 2021 aan het museum opgeleverd en aan het ministerie toegezonden. Op basis van het nieuwe MJOP wordt nieuw beleid geformuleerd en wordt bepaald welke maatregelen er nodig zijn om de bouwkundige staat en klimaat technische omstandigheden, zo nodig te verbeteren of aan te passen.

Bij het bepalen van het beleid en de te nemen maatregelen zullen de conclusies en adviezen uit het BMC rapport worden meegenomen in de afweging, mede in het licht van de ontwikkeling rond de huisvesting van het museum op de lange termijn en de wens vanuit de gemeente Vijfheerenlanden, het museum in het centrum van Leerdam te huisvesten. Daarnaast heeft museum zich aangesloten bij het onderzoek Verduurzaming Rijksmusea om inzicht te krijgen in de mogelijke maatregelen die in de huidige situatie kunnen worden toegepast om de huisvesting te kunnen verbeteren en verduurzamen.

Los van deze ontwikkeling heeft het museum maatregelen genomen om de bewaaromstandigheden van de collectie goed te kunnen monitoren. Deze monitoring is reeds vermeld in het vorige hoofdstuk.

Risico's en onzekerheden

Bestuurlijke continuïteit

Het museum heeft de afgelopen tien jaar een te snelle wisseling van bestuurders en toezichthouders gekend. Dit heeft als risico dat de continuïteit van beleid en de overdracht van relevante kennis onder druk staat, alsmede dat de relatie met stakeholders ontoereikend kan worden ingevuld.

De huidige RvT is relatief nieuw en heeft aangegeven om vanwege de continuïteit, binnen de regels van de Code Cultural Governance, de maximale zittingsduur vol te maken. Met de nieuw aangestelde directeur zijn nadrukkelijk afspraken gemaakt voor een eerste periode van 5 jaar.

Onderhoud gebouw

Het museum is gehuisvest in twee monumentale villa's en een modern bouwdeel dat beide villa's verbindt. Door het ontbreken van een volledig MJOP bestaat het risico dat de financiële consequenties van het onderhoud en onvoldoende inzicht in bouwkundige gebreken van invloed zijn op de exploitatie van het museum of de bewaaromstandigheden van de collectie.

Er wordt een volledig MJOP en MJOB opgesteld met een looptijd van 30 jaar. Op basis daarvan wordt een plan van aanpak en aanpast beleid opgesteld.

Financieel

Het museum is tien jaar geleden heropend na een uitvoerige verbouwing en herinrichting die mede is gefinancierd door het vestigen van hypotheek op de museumgebouwen. Het museum heeft een aanzienlijke hypotheekschuld en negatief eigen vermogen. Achteraf gezien trekt deze constructie om de herinrichting te financieren een zware wissel op de exploitatie van het museum. Het museum loopt het risico bij onvoldoende inkomsten de hypotheek niet verder te kunnen aflossen en een verder groeiend negatief eigen vermogen.

M
le
V
Correctie na publicatie:
Het Nationaal Glasmuseum treedt met de gemeente Vijfheerenlanden in overleg over het omzetten van (een deel van) de schuld naar een achtergestelde lening. Dit heeft een positief effect op het eigen vermogen. Daarnaast zet het museum in op het verhogen van het eigen verdienvermogen uit met name de activiteiten in de glasblazerij.

Duurzaamheid

In de monumentale museumgebouwen zijn nog geen duurzaamheidsmaatregelen getroffen. Ook op het maakproces in de glasblazerij zijn nog geen duurzaamheidsmaatregelen van kracht. Het museum is nu afhankelijk van aardgas voor het productieproces van glas. Het risico bestaat dat het museum, als niet op tijd beleid hierop wordt ontwikkeld, er geen adequate of financieel haalbare oplossing voor het aardgasvrij maken wordt gevonden.

Het museum doet mee aan het onderzoek Duurzaamheid Rijksmusea dat op dit moment wordt uitgevoerd. Het productieproces van glas wordt hier in meegenomen. Hieruit, en het op te stellen MJOP volgt een plan van aanpak rond duurzaamheid.

Bedrijfsprocessen

De beschrijving van de administratieve organisatie en functiescheiding op de financiële processen was bij het museum niet voldoende op orde. Dit heeft als risico dat niet transparant is hoe bijvoorbeeld kostprijsberekening van glasobjecten tot stand komt en is voor de accountant onvoldoende na te gaan of de processen correct en controleerbaar verlopen.

Er is een extern onderzoek uitgevoerd naar de administratieve organisatie. De conclusies en aanbevelingen uit dit rapport zijn en worden doorgevoerd. Op basis van deze maatregelen kan de accountant over de jaarrekening van 2021 een goedkeurende verklaring verlenen.

Collectiebeheer

Het museum kent een achterstand in de basisregistratie en standplaatsregistratie . Dit heeft als risico dat gegevens en bewaarcondities van de collectie niet afdoende kunnen worden bijgehouden en het risico van bv. Glasziekte onvoldoende in kaart kan worden gebracht.

De basis- en standplaatsregistratie van de kerncollectie wordt in april van 2021 afgerond. Daarnaast is er een onderzoek gestart naar het voorkomen van Glasziekte in de collectie. Om het collectiebeheer te versterken heeft het museum in 2020 een collectiebeheerder in vaste dienst aangesteld en worden de klimaatomstandigheden middels dataloggers in kaart gebracht.

Risicoanalyse en management

Het museum heeft op dit moment geen geformaliseerd risicomanagement of vastgelegde risicoanalyse. Er wordt gewerkt aan een risicoanalyse en het risicomanagement wordt vastgelegd en twee keer per jaar gemonitord en geactualiseerd en in de RvT besproken.

Organisatie en toezicht waaronder Fair Practice Code, Culturele diversiteit en Cultural Governance Code

Organisatie

De organisatie heeft twee locaties: een museumgebouw en een glasblazerij. Ze liggen ongeveer 20 minuten verwijderd van elkaar. Het heeft een unieke combinatie van museale functie en een werkplaats, wat elkaar in de programmering versterkt.

Medewerkers

In 2020 waren circa 14,6 fte aan vaste medewerkers in dienst en circa 128 vrijwilligers. Daarnaast is er een flexibele schil van circa 10 freelancers.

De vaste medewerkers zijn:

Hélène Besançon, conservator
Sophia Boterkooper, hoofd bedrijfsvoering
Maartje Brattinga, tentoonstellingsmaker/conservator (tot en met februari 2020)
Gert Bullée, coördinator Glasblazerij
Coby Damme, floormanager (tot en met december 2020)
Eline van der Eijk, registrar (tot en met februari 2020)
Melanie Groen, collectiebeheerder (vanaf februari 2020)
Nico ten Ham, smelter
Astrid Hertog, directeur-bestuurder (tot en met mei 2020)
Jeanette de Jong, medewerker reserveringen
Coraline Koppert, floormanager
Jeroen Kuiper, slijper
Corine Röben, stafmedewerker P&O
Leslie Schwartz, communicatie (tot en met maart 2020)
Laurens Geurtz, sales, marketing & communicatie (vanaf april 2020)
Monique Swinkels, floormanager
Betsie van Tol, winkels/floormanager (tot en met december 2020)
Henk Verweij, glasblazer
Germ Visser, assistent slijper
Marinke van Zandwijk, glasblazer
Louis Röben, smelter
Casper Seubring, smelter

Combinatiefuncties

Monique Swinkels, educator - 8 uur educatie vanuit de welzijnsorganisatie SamenDoen bekostigd (tot en met december 2020)
Cintha de Vreede, coördinator CmK en projectleider Spoorzoekers - volledig werkzaam op basis van projectsubsidies (tot en met december 2020)

Directie, bestuur en Raad van Toezicht

In 2020 is mevrouw Astrid Hertog teruggetreden als directeur bestuurder.

In december 2020 is – op basis van de uitkomsten van het onderzoek van BMC en in afstemming met de organisatie - de vacature voor een nieuwe directeur bestuurder geplaatst. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag kan vermeld worden dat een nieuwe directeur bestuurder is aangetrokken in de persoon van mevrouw Geertje Jacobs, die op 17 mei 2021 in dienst treedt.

De Raad van Toezicht bestond in 2020 uit de volgende leden:

Naam	Beroep, deskundigheid, nevenfuncties	aanstelling	Afloop eerste termijn
Tijs van Ruiten	Voorzitter <ul style="list-style-type: none">• Vm directeur Nationaal Onderwijs Museum• Zelfstandig museaal adviseur	13-12-2017	13-12-2021
Hans Kars	Lid: ontwikkeling glasblazerij <ul style="list-style-type: none">• Eigenaar Mens, Merk & Ruimte• Mede eigenaar Ruimte voor kunst	13-12-2017	13-12-2021
Sonja Koster-Geurtsen	Lid: financiën, renummeratie en governance <ul style="list-style-type: none">• Accountant en toezichthouder	1-9-2018	1-9-2022
Marieke Gelderblom	Lid: marketing en sponsoring <ul style="list-style-type: none">• Kunsthistoricus/kunstmecenaat• Marketing adviseur Lighting Controls BV te Leerdam.	1-10-2019	1-10-2023
Rik van Koetsveld	Lid <ul style="list-style-type: none">• Vm. zakelijk directeur Mauritshuis• Vm. zakelijk directeur Van Goghmuseum• Consultancy musea	8-6-2020	8-6-2024

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging.

Fair Practice Code

De Fair Practice Code beoogt om werkenden in de culturele sector op een juiste en rechtvaardige wijze te belonen en om een duurzame en transparante bedrijfsvoering te voeren.

De medewerkers van het Nationaal Glasmuseum vallen niet onder een CAO en bouwden in 2020 geen pensioen op. In het kader van de Fair Practice Code en het definitief aanpakken van dit dossier is besloten een pensioenvoorziening in te richten per (of met terugwerkende kracht vanaf) 1 januari 2021. De werkgeversbijdrage in de pensioenvoorziening zal in de eerste jaren hoger zijn om te compenseren voor een netto teruggang bij de werknemers en langzaam afgebouwd worden naar een reguliere verdeling tussen werkgever en werknemer.

De Gemeente Vijfheerenlanden heeft de intentie uitgesproken te willen bijdragen in het mede mogelijk maken van de pensioenregeling, zoals vanaf 2019 ook een structurele bijdrage is verstrekt voor het verhogen van de tarieven van de freelance glasblazers. in 2020 is naast een differentiatie in beloning van de freelance glasblazers op basis van kunde en inzetbaarheid ook zekerheid door een garantie op een minimaal aantal uren in de steigers gezet. Dit traject zal in 2021 zijn beslag krijgen.

Om de diverse arbeidsrelaties (loondienst, op basis van ZZP contract, vrijwillig) beter in kaart te hebben en in onderlinge afstemming te verankeren in de organisatie is een nieuwe functie van stafmedewerker P&O ingevoerd.

Het museum volgt in alle samenwerkingsprojecten de honorariumrichtlijnen voor kunstenaars en ontwerpers.

Code Culturele Diversiteit en Inclusie

Programma

Het publieksprogramma wordt door het museum zo breed mogelijk ingevuld, met een breed scala aan informatieoverdracht. Zowel de kerncollectie van Leerdams glas, werk van hedendaagse kunstenaars en ontwerpers, als het maakproces van glas, biedt de mogelijkheid om een divers publiek aan te trekken en daardoor programmeren we ook breed. Eind 2020 is gewerkt aan de meerjarenplanning in het kader van de Erfgoedwet 2021-2024, waarin belangrijke projecten zijn voorzien die specifiek ook de bedoeling hebben de Turkse en Molukse achtergrond van een deel van de Leerdamse bevolking in relatie tot de glasindustrie centraal te stellen.

Publiek

Door de brede programmering en informatieve tentoonstellingen en voorlichtingen in de glasblazerij, is het museum toegankelijk voor een breed publiek dat op verschillende wijze informatie tot zich kan nemen. Het museum ontvangt nog steeds relatief meer museumkaartbezoekers dan de glasblazerij. In de glasblazerij komen meer groepen, die met arrangementen met partners een bezoek boeken.

Personeel

Het personeelsbestand is divers wat betreft de type arbeidsrelaties (vast, vrijwillig, freelance, nul-urencontracten). Het museum is klein, in een kleine stad (20.000 inwoners) waar geen HBO of Universiteit een studentenpopulatie genereert, die dan ook ontbreekt in ons personeelsbestand. Van de medewerkers op de loonlijst is 3/4 vrouw en 1/4 man. Er werken meer vrouwen in de museale functies en meer mannen in de glasblazerij. Dat lijkt voort te komen uit het type werk. Wat betreft leeftijd is het vaste personeelsbestand redelijk homogeen, rond de 50 jaar en ouder. De freelance glasblazers die voor ons publieksdemonstraties verzorgen, zijn tussen de 28 jaar en 40 jaar. Doordat er weinig doorstroom van personeel is, kun je nauwelijks actief diversiteit in het aannamebeleid toepassen, waar we dat wel in ons aannamebeleid zouden willen doen. Van de 128 vrijwilligers is het merendeel gepensioneerd, maar er zijn ook enkele jongere vrijwilligers die afstand tot de arbeidsmarkt hebben. We verwelkomen hen graag, om een mogelijkheid te bieden weer in het arbeidsproces in te treden. Met de uitbreiding van de rol van de stafmedewerker P&O zal hier nog actiever op geacteerd worden.

Partners

De partners van het museum zijn zeer divers, voortvloeiend uit de diverse programmering van het museum. Van musea, tot werkplaatsen, wandelverenigingen, academies, historische verenigingen, welzijnsorganisaties, plaatselijke ondernemers. We richten ons op lokale, nationale en internationale partners om onze doelstellingen te verwezenlijken.

Cultural Governance Code

Het museum onderschrijft de Cultural Governance Code en handelt hiernaar. In het verslagjaar is door het plotselinge vertrek van de directeur een lacune ontstaan die niet direct door het aanstellen van een nieuwe directeur bestuurer werd ingevuld. Vanuit de RvT zijn twee leden als onbezoldigd waarnemer aangesteld, voor een periode die langer is dan te doen gebruikelijk. De RvT heeft voor deze oplossing gekozen en geen interim bestuurder extern aangetrokken of de vacature direct ingevuld, omdat de organisatie in de afgelopen tien jaar al een te grote wisseling in directeur bestuurders heeft gehad, waaronder twee interim bestuurders. Daarnaast vond de RvT het van belang, dat in een hectische en bewogen periode na het plotselinge vertrek van de directeur en het daaropvolgende, ingrijpende onderzoek, naar de besturing en organisatie, de rust en continuïteit binnen het museum voorrang verdient boven het zo snel mogelijk invullen van de ontstane vacature. De aard, invulling van de directeursfunctie en het besturingsmodel waren ook integraal onderdeel van het uitgevoerde onderzoek.

Ondernemerschap

Ondernemerschap is een breed begrip. Kansen zien, mogelijkheden verkennen en samenwerkingen aangaan teneinde je doelstellingen te bereiken, vallen daar allemaal onder. Daar zijn we in 2020 weer actiever mee bezig geweest. Door samen te werken met andere culturele instellingen, werkplaatsen en academies.

Onze eigen inkomsten bestaan uit drie onderdelen. Dit betreft allereerst de opbrengst van toegangsbewijzen. Daarnaast ook de opbrengst van incidentele subsidies van culturele fondsen voor de organisatie van exposities en projecten en van overheden voor de organisatie van educatieve activiteiten. Een belangrijk deel van onze eigen inkomsten wordt daarnaast door semi commerciële activiteiten mogelijk gemaakt. In onze Glasblazerij worden de tijdens de demonstraties gemaakte creaties van onze glasblazers verkocht. Ook worden bijzondere ontwerpen in kleine oplagen geproduceerd en aan particulieren of bedrijven verkocht. De werkvloer van de Glasblazerij is voor kunstenaars en vormgevers te huur.

Sponsors en fondsen

De activiteiten van het Nationaal Glasmuseum werden – naast de directe subsidie van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en de Gemeente Vijfheerenlanden direct en indirect mogelijk gemaakt door diverse fondsen: Mondriaanfonds, Prins Bernard Cultuurfonds, Stichting Stokroos, Vereniging Vrienden van Modern Glas, Vereniging Rembrandt.

Gevolgen van en reflectie op Corona

In de bovenstaande hoofdstukken is reeds ingegaan op de specifieke gevolgen die Corona heeft gehad op de activiteiten van het Nationaal Glasmuseum. Het feit dat grote delen van het jaar het publiek niet deel kon zijn van de activiteiten van het museum en de glasblazerij is zeer teleurstellen, immers: dit is wellicht de belangrijkste component in ons bestaan.

Tegelijkertijd hebben museum en glasblazerij niet stil gezeten: zeker in een enerverende tijd waarin de organisatie al aan de nodige herstructurering toe was kon het momentum goed gebruikt worden om aan te pakken wat anders wellicht in de waan van de dag zou blijven liggen. Hiermee kon een belangrijke voorzet worden genomen op de tijd die voor ons ligt – hoe onzeker op dit moment ook nog.

Inspelen op maatregelen en gevolgen heeft ook een aantal processen die anders wellicht veel langer zouden duren in versnelling gebracht: te denken valt daarbij aan het invoeren van reserveringen op basis van tijdsloten – waarmee ook het denken over optimale inzet van mensen en middelen veel concreter werd – of bijvoorbeeld het voorbereiden van andere wijzen van afzet van de producten van de glasblazerij. Binnen de mogelijkheden in het kader van de gezondheid van de medewerkers kon ook extra tijd geïnvesteerd worden in collectieregistratie.